■ روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
■ مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

سه‌شنبه ۲ اردیبهشت ۱۴۰۴ | ۲۳ شوال ۱۴۴۶
۲۰ صفحه روزنامه ⊕ ۸ صفحه ضمیمه
سال بیست‌وپنجم | شماره ۷۰۲۵
Tuesday | April 22 | 2025

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

تبدیل پول به دود!

سالانه در حدود ۷۰ میلیارد نخ سیگار در کشور دود می‌شود!

براساس برآوردهای موجود، صنعت جهانی دخانیات در سال ۲۰۲۳ صنعتی پرسود با درآمد معادل ۹۴۱ میلیارد دلار و رشد متوسط سالانه ۲/۵ درصد بود که سهم تولید سیگار از آن در حدود ۸۳۵ میلیارد دلار است. این صنعت در ایران، صنعتی انحصاری است که شش شرکت اصلی بیش از ۸۰ درصد بازار را در اختیار دارند. با این وجود، صنعت دخانیات صنعتی آسیب‌رسان، آب‌بر و آلاینده است که عامل مرگ سالانه هشت میلیون نفر، از دلایل اصلی جنگل‌زدایی در مناطق استوایی و آلودگی‌های زیست‌محیطی (از محل رها کردن ته‌سیگارها و عدم تجزیه آن) است. از منظر اقتصادی نیز توجه به آسیب‌هایی که به سلامتی، بهره‌وری نیروی انسانی و نظام سلامت می‌رساند، حائز اهمیت بوده و از این حیث برای اقتصاد کشورها نیز زیان‌آور است.

براساس آمارهای موجود، حدود ۲۵ درصد جمعیت ایران مصرف‌کننده محصولات دخانی است و بازار مصرف محصولات دخانی، از میانه قرن گذشته بازاری بزرگ بوده که امروزه گردش مالی آن بالغ بر ۷۰ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود. سالانه حدود ۷۰ میلیارد نخ سیگار در کشور تولید می‌شود. باتوجه به تاریخ ۱۰۰ ساله شکل‌گیری صنعت دخانیات در ایران، تحولات این صنعت را در مجموع می‌توان به دوره‌های مختلفی تقسیم کرد. شاید اولین دوره، انحصار تولید و تجارت توسط شرکت دخانیات ایران باشد و دومین دوره، جذب سرمایه‌گذاری خارجی که طی آن تلاش شد تا مشکل قاچاق و کیفیت پایین تولید داخلی با افزایش رقابت (جذب سرمایه‌گذاری خارجی) و انتقال تکنولوژی حل شود و درنهایت دوره واگذاری شرکت دخانیات که طی آن تلاش شد تا ناکارایی‌های شرکت دخانیات ایران با واگذاری مالکیت آن حل شود. به عبارت دیگر این صنعت، از بدو تأسیس تا دهه ۱۳۸۰ صنعتی انحصاری بود که هرچند دارای مزایایی از جمله کنترل دولت بر دخانیات و سیاست‌گذاری مستقیم بود اما با معضل عقب‌افتادگی فناوری و نیاز به نوسازی و نیز کاهش سهم از بازار به دلیل رواج قاچاق روبه‌رو بود. در دو دهه گذشته، تلاش برای توسعه این صنعت با مجوز تولید داخل به شرکت‌های بین‌المللی در دهه ۱۳۸۰ تا خصوصی‌سازی شرکت دخانیات ایران در دهه ۱۳۹۰ ادامه داشته است. در طی این سه دوره، به‌تدریج از ظرفیت‌های تنظیم‌گری شرکت دخانیات کاسته شد و وظایف حاکمیتی به یک واحد اداری صمت سپرده شد. باوجود تحولات رخ داده، همچنان این صنعت با چالش‌های بسیاری روبه‌رو بوده است. گزارش تازه مرکز پژوهش‌های مجلس در زمینه آسیب‌شناسی قاچاق دخانیات بیانگر تأکید جدی بر لغو انحصار دخانیات، فراهم آمدن زمینه‌های مشارکت بخش خصوصی و رقابت در عرصه دخانیات، بازسازی کارخانجات تولیدکننده داخلی، ایجاد زمینه‌های سرمایه‌گذاری و صادرات، افزایش سطح زیرکشت، ارتقا و کیفیت و کنترل کیفیت سیگارهای تولیدی و وارداتی و برنامه‌های فرهنگی، بهداشتی و آموزشی برای مبارزه با دخانیات بوده است.

نمودار نرخ مصرف سیگار در ایران به نسبت منطقه

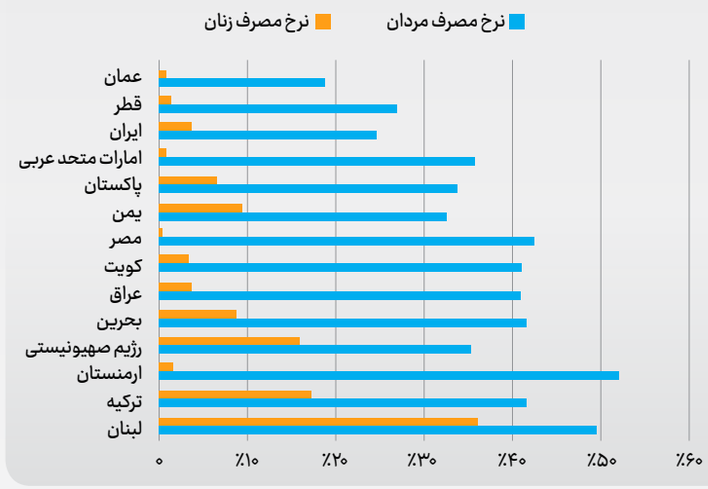

برآورد مصرف، تولید، قاچاق و واردات سیگار در کشور (میلیارد نخ در سال)

عنوان شاخص	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
میزان تولید سیگار در کشور	۴۸/۱۹	۵۴/۸۴	۵۷/۷۴	۶۲/۴۷	۶۸/۶۱
برآورد مصرف کشور	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۷۰
واردات رسمی	۰	۰	۰	۰	۰
برآورد قاچاق سیگار	۱۶/۹۶	۱۰/۳۱	۶/۶	۳/۱	۱/۳۹

نمودار سهم کشورها از سطح زیر کشت توتون

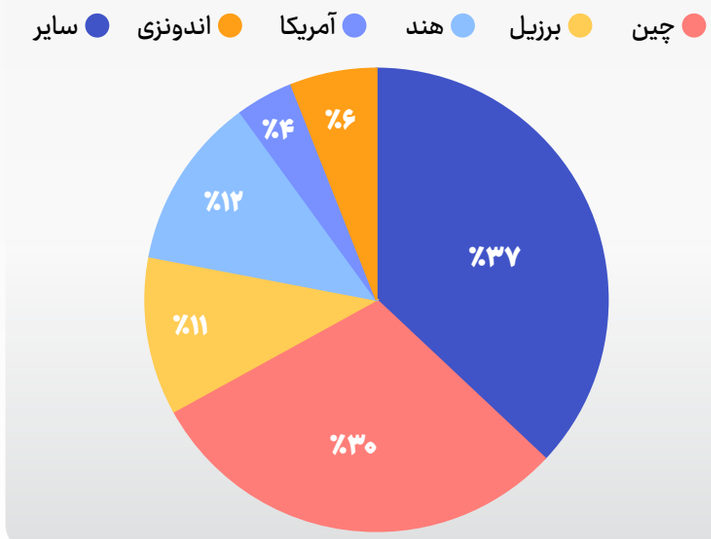

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۰۳	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۸
غروب آفتاب: ۱۸:۴۳	اذان صبح فردا: ۰۳:۵۲
اذان مغرب: ۱۹:۰۱	طلوع خورشید فردا: ۰۵:۲۳

امروز در تاریخ

■ روز زمین
■ زادروز قیصر امین‌پور، شاعر / ۱۳۳۸

حکمت

امام علی (ع): رسیدن به خداوند، سفری است که جز با نشستن بر مرکب شب، پیموده نشود. / میزان‌الحکمه

واحه

مباد بیم خزانت که هرکجا گذری
هزار باغ به شکرانه تو خواهد زاد / حسین منزوی

شمیم رحمت

■ پیامبر اکرم (ص):
منفورترین چیزهای حلال در پیش خدا، طلاق است. / سنن ابی‌داود

مشق عشق

■ وصیت‌نامه شهید ذکریا تقی‌نقی‌لو

در وصیت‌نامه این شهید بزرگوار می‌خوانیم: به نماز اهمیت فوق‌العاده قائل شوید؛ که ان شاءالله مورد عفو و بخشش خداوند قرار گیریم.

نکته روز

فروش آنلاین استخوان انسان!

پلیس در فلوریدا، زنی را به اتهام فروش استخوان انسان در مارکت‌پلیس فیسبوک دستگیر کرد. این زن صاحب مغازه‌ای عجیب‌وغریب است که در آن حیوانات را تاکسیدرمی و مومیایی می‌کند و اقلام عتیقه، گوتیک و وسایل هنری غیرعادی می‌فروشد. حالا کیمبرلی شاپر، ۵۲ ساله به اتهام خریدوفروش اندام‌ها و بافت‌های انسانی دستگیر شده است. شاپر، مالک مغازه‌ای است که در آن سرویس‌ها و اقلام عجیبی ارائه می‌شود.

او همراه دخترش استخوان‌های انسان را از فروشندگان خصوصی مختلف خریده‌اند.

شاپر این استخوان‌ها را در اختیار پلیس قرار داده و به آنها گفته در مغازه قبلا یک جمجمه را ۵۰ دلار فروخته و رسیدهایی نیز برای خریدوفروش تمام استخوان‌ها ارائه کرده است.

طبق اظهارنامه پلیس، شاپر از غیرقانونی بودن فروش استخوان انسان در ایالت فلوریدا اطلاع نداشته است؛ فلوریدا یکی از هشت ایالت آمریکاست که در آن خریدوفروش استخوان و بقایای انسان ممنوع است، در برخی ایالت‌ها نیز فروش این قبیل اقلام فقط در شرایط خاصی بلامانع است. البته بعد از مادر و دختر اظهارات اولیه خود را تغییر دادند. شاپر به مقامات گفت چون پیشینه مطالعات پزشکی دارد، این استخوان‌ها برای اهداف آموزشی هستند؛ فروش استخوان انسان برای اهداف آموزشی ممنوع نیست. به نظر می‌رسد پلیس اظهارات شاپر را قبول نکرده و او را به خریدوفروش اعضای بدن و بافت انسان متهم کرده؛ جنایتی درجه دو که می‌تواند تا ۱۵ سال زندان و ۱۰ هزار دلار جریمه نقدی داشته باشد. اکنون شاپر با وثیقه ۷۵۰۰ دلاری آزاد شده است. همچنین پلیس این قطعات استخوان را در آزمایشگاه انسان‌شناسی و باستان‌شناسی پزشکی قانونی دانشگاه فلوریدای جنوبی بررسی می‌کند.

پیشخوان

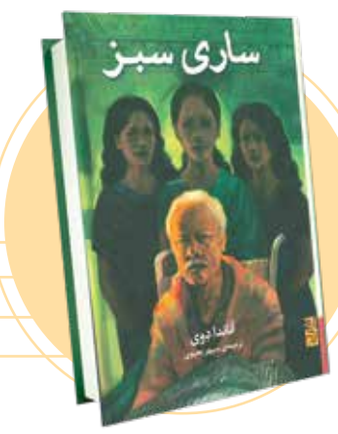

عشق در احتضار

درباره «ساری سبز»؛ کنکاشی در مسائل عمیق انسانی

نویسنده: آناندا دوی
مترجم: سپهر یحیوی
نشر: برج
سال انتشار: ۱۴۰۳

رمان «ساری سبز» نوشته آناندا دوی، نویسنده مشهور، یکی از آثار قابل توجه ادبیات معاصر است که با نثری شاعرانه و تأمل برانگیز، به مسائل عمیق انسانی مانند خشونت خانوادگی، روابط پیچیده بین‌نسلی، و تأثیرات گذشته برحال می‌پردازد. داستان در جزیره موریس رخ می‌دهد و حول محور پزشکی سالخورده است که در بستر مرگ قرار دارد. نوه و دخترش در کنار او هستند و اما رابطه آنها با این مرد پر از تنش و زخم‌های عاطفی است. روایت از طریق واگویه‌های درونی راوی پیش می‌رود و خواننده را به دل گفت‌وگوهای دردناک و گاه خشونت‌بار بین این سه نفر می‌برد. آناندا دوی با زبانی غنی و پر از تصاویر بصری، احساسات پیچیده شخصیت‌ها را به‌خوبی منتقل می‌کند. توصیفات او از جزیره موریس و حال‌وهوای داستان، فضایی ملموس و درعین حال وهم‌آلود خلق می‌کند. هر یک از شخصیت‌ها، از پزشک رو به مرگ گرفته تا نوه و دخترش، با دقت و ظرافت خلق شده‌اند. درگیری‌های درونی آنها و تعارضات‌شان با یکدیگر، خواننده را به تأمل در روابط خانوادگی و تأثیرات گذشته وامی‌دارد. دوی در این رمان به موضوعاتی مانند خشونت خانگی، نقش جنسیت در روابط خانوادگی و تأثیرات استعمار بر فرهنگ و روان افراد می‌پردازد.

درجهت عکس

دشت لاله‌ها

باآغاز فصل بهار، دشت‌های کوهرنگ در استان چهارمحال‌وبختیاری، باردیگر میزبان لاله‌های واژگون شده است؛ گونه‌ای نادر و ارزشمند که این منطقه را به یکی از زیباترین جلوه‌های طبیعی ایران در اردیبهشت‌ماه تبدیل کرده است.

عکس / رضا کمالی: فارس

جهان

رسوایی پلیس آمریکا

■ ۱۶ ثانیه تا شلیک؛ دوربین کمری پلیس آیداهو اصابت ۹ گلوله به نوجوان اوتیسمی را مستند کرد تا یک رسوایی دیگر برای این کشور ثبت شود.

کیوآرکد را اسکن کنید

دانش

غذا همراه با ربات

■ مهمان‌نوازی به سبک آینده عجیب و غریب. تصاویری از ربات پیشخدمت رستوران هاوانا مورد توجه کاربران فضای مجازی قرار گرفته است.

کیوآرکد را اسکن کنید

ایران

نسل‌کُشی لاله‌ها

■ هجوم برخی گردشگران به یکی از معدود دشت‌های لاله‌های واژگون، ترس به خاطره پیوستن این گونه را به دل همه انداخته است.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

خنده به آمریکای منفور

■ جنگ‌های تجاری بی‌نتیجه ترامپ، آمریکا را به یک کشور منفور تبدیل کرده، گردشگری را ویران و آمریکایی‌ها را به مایه خنده تبدیل کرده.

کیوآرکد را اسکن کنید

دوردنیا

شکلاتی که پسته را نایاب کرد

افزایش محبوبیت یک شکلات به کمبود جهانی پسته منجر شد

این روزها شبکه‌های اجتماعی در فضای کسب و کارها و تجارت حرف اول را می‌زنند، اگر یک محصولی در این شبکه‌ها مورد توجه قرار بگیرد، معنایش این است که بیشتر راه را برای فروش و کسب سودهای کلان طی کرده است، مصداق صحت این گزاره وضعیتی است که برای پسته پیش آمده! چراکه یک شکلات پسته‌ای در این شبکه‌ها مشهور شده است.

بسیاری معتقدند این یکی از تکنیک‌های بازاریابی در عصر کنونی است، به این معناکه صاحبان مشاغل به جای این‌که به شکلی سنتی در پی مشتریان خود باشند با صرف هزینه‌های به مراتب کمتر با اینفلوئنسرهای مختلف شبکه‌های اجتماعی قراردادهای مالی می‌بندند تا به صورتی نامحسوس به تبلیغ کالای خود بپردازند. این شیوه‌ها گاه به صورتی منفی هم ادامه دارد، به این معنا که گاه با محبوبیت کاذب، مخالفانی هم برای این امر مهیا می‌کنند تا بازار خود را در شبکه‌های اجتماعی داغ کنند.

محبوبیت یک شکلات مغز پسته‌ای موسوم به «شکلات دبی» در شبکه‌های اجتماعی و افزایش تقاضا برای این محصول، منجر به کمبود جهانی و افزایش بیش از ۳۰ درصدی قیمت پسته شده است.

همه چیز از یک ویدئوی «تمجیدآمیز» از این شکلات مغز پسته‌ای در اواخر سال ۲۰۲۳ آغاز شد. این ویدئو در شبکه اجتماعی تیک‌تاک تاکنون بیش از ۱۲۰ میلیون بار دیده شده است و از آن پس چندین ویدئوی دیگر نیز از این شکلات با بازدیدهای میلیونی مواجه شدند.

ایالات متحده و ایران، تولیدکنندگان اصلی پسته در جهان‌اند و قیمت این محصول سال گذشته درپی برداشت ضعیف در آمریکا بالا رفته بود. با این حال محبوبیت این شکلات مزید بر علت شده و قیمت پسته را بسیار بالا برده است. تولیدکنندگان ایرانی پسته نیز در شش ماه منتهی به مارس ۲۰۲۵، نسبت به مدت مشابه در سال گذشته ۴۰ درصد بیشتر به امارات عربی متحده پسته صادر کرده‌اند.

جایلز هکینگ از شرکت بازرگانی خشکبار «سی جی هکینگ» گفت که قیمت هر پوند (معادل ۰/۴۵ کیلوگرم) پسته در یک سال گذشته از ۷/۶۵ دلار به ۱۰/۳۰ دلار افزایش یافته است.

تب شکلات دبی به تولید نوعی شکلات توسط شکلات‌سازی لوکس اماراتی «فیکس» بازمی‌گردد که ترکیبی از شکلات شیری، خمیر رشته‌ای معروف به کادایف، و مغز پسته خامه‌ای بود. این شکلات‌سازی که محصولش را تنها در امارات عربی متحده عرضه می‌کند، آن را با شعار هوشمندانه Can't Get Knafeh of It (به معنای از آن سیر نمی‌شوی) به فروش رساند.

درپی استقبال گسترده از شکلات دبی، دیگر شکلات‌سازی‌های مشهور جهان چون «لیندت» و «لادراخ» نیز به‌سرعت نسخه‌های خود از آن را تولید کردند اما این شکلات‌سازی‌ها هم‌اکنون برای پاسخ به تقاضای جهانی با مشکل مواجه شده‌اند. چارلز ژاندرو، مدیرعامل شکلات‌سازی بریتانیایی «پرستات» گفت که تقاضا برای شکلات دبی بازار را شوکه کرده است.